

فصل ششم

نفت و گاز

مقدمه

به دلیل اهمیت فعالیت‌های نفت، گاز و پتروشیمی در اقتصاد ایران، اطلاعات آماری مربوط به این فعالیت‌ها در فصل‌های معدن و صنعت منظور نشده و یک فصل مستقل در این سالنامه به آن اختصاص داده شده است.

با استخراج نفت و گاز از اولین چاه نفت در مسجد سلیمان، در سال ۱۲۸۷ شمسی (۱۹۰۸ میلادی)، فعالیت صنعت نفت در ایران آغاز شد و آمارهای مربوط به آن نیز از زمان مذکور گردآوری شده است. پس از ملی شدن صنعت نفت در اسفند ۱۳۲۹، شرکت ملی نفت ایران آمارهای وسیع‌تری را منتشر کرده است. در اولین سالنامه آماری کشور، آمارهای مربوط به سال ۱۳۳۴ شمسی (۱۹۵۵ میلادی) درج شده است.

پس از تأسیس شرکت ملی گاز ایران در اسفند ۱۳۴۴ و شرکت ملی گاز مایع ایران در سال ۱۳۶۶، این دو شرکت نیز به‌ترتیب آمارهایی در زمینه گاز طبیعی (L.N.G) و گاز مایع (L.P.G) گردآوری و ارائه کرده‌اند.

در سال ۱۳۴۲ با احداث اولین کارخانه کودشیمیایی در کشور، صنایع پتروشیمی تولد یافت و این نقطه آغاز تأسیس سازمانی مستقل برای معرفی صنعتی نو در کشور به شمار می‌رود. از سال ۱۳۴۳ این سازمان نوپا تحت عنوان "شرکت ملی صنایع پتروشیمی" به فعالیت خود ادامه داد. به‌دلیل

وجود منابع اولیه فراوان نفت و گاز و ارزش افزوده بالا و همچنین سایر عوامل، تولید مواد پتروشیمی در ایران مورد توجه و عنایت خاصی قرار گرفته است. در حال حاضر، آمارهای مندرج در این فصل، از شرکتهای پخش فرآورده های نفتی و شرکت ملی گاز در استان دریافت می شود. همچنین به دلیل عدم امکان تفکیک اطلاعات استان خراسان رضوی از خراسان بزرگ در سال ۱۳۸۰، جداول در این سال فاقد اطلاع می باشند.

تعاریف و مفاهیم

نفت سفید: نفت سفید برشی از نفت خام و متشکل از سه نوع هیدروکربور پارافینی، نفتینی و آروماتیکی می باشد. این فراورده به عنوان سوخت گرمایشی و سوخت مراکز حرارتی به کار می رود و یکی از مواد اصلی تشکیل دهنده سوخت جت است.

نفت کوره: نفت کوره از بازمانده تقطیر نفت خام در برج های تقطیر پالایشگاه به دست می آید. این فراورده به سبب دارا بودن هیدروکربورهای سنگین، به آسانی نمی سوزد و یکی از سوخت های عمده کشتی ها و واحدهای بزرگ صنعتی از جمله نیروگاه های برق به شمار می رود.

نفت گاز: نفت گاز فراورده ای است که بعد از برش نفت سفید به دست می آید و به عنوان سوخت ماشین آلات کشاورزی و صنعتی و سوخت تعدادی از وسایل نقلیه عمومی و تأسیسات حرارتی به کار می رود.

بنزین موتور: بنزین موتور آمیزه ای است از هیدروکربورهای به طور عمده حلقوی و ایزومره با نسبت های متفاوت که برای افزایش درجه آرام سوزی آن، برخی از ترکیبات آلی به آن اضافه می شود.

گاز مایع: گاز مایع مخلوطی است از پروپان و بوتان نرمال که در اثر شرایط محیط و مصرف، نسبت حجمی این دو ماده در مخلوط تغییر می یابد و در تحت فشاری حدود ۱۰۰ تا ۱۱۰ پوند بر اینچ مربع، به صورت مایع در می آید.

مشترک گاز: عبارت از شخص حقیقی یا حقوقی است که طبق روش پذیرش متقاضیان گاز، پس از تحویل مدارک مورد نظر و پرداخت حقوق و هزینه‌های متعلقه، مشخصات او در دفتر پذیرش اشتراک ثبت شده و شماره اشتراک به وی اختصاص یافته باشد.

مصرف‌کننده گاز: به مشترکانی اطلاق می‌شود که جریان گاز آن‌ها پس از طی مراحل اشتراک‌پذیری، راه‌اندازی شده باشد.

انشعاب گاز: به خطوطی که برای ارسال گاز از خطوط انتقال، خطوط تغذیه و شبکه تا ایستگاه اختصاصی مشترک نصب می‌شود، انشعاب گاز اطلاق می‌گردد.

گزیده اطلاعات

در سال ۱۳۹۶ نفت گاز با ۲۱۴۴ هزار مترمکعب مصرف بیش‌ترین سهم مصرف در بین فراورده‌های نفتی را داشته است همچنین بنزین با مصرف ۱۹۶۴ هزار مترمکعب در رتبه دوم قرار داشته است.

در سال ۱۳۹۶ تعداد ۳۳۶ جایگاه فروش مواد سوختی و ۱۳۲ تعداد پمپ عرضه بنزین سوپر و ۱۱۶۹ عدد پمپ عرضه بنزین وجود داشته است.

همچنین در این سال تعداد جایگاه سوخت CNG به ۱۸۸ رسیده که نسبت به سال قبل ۱/۲ درصد افزایش داشته است.

در سال ۱۳۹۶ از تعداد ۷۳ شهر استان ۷۲ شهر گازرسانی شده است که نشان می‌دهد ۹۸/۶ درصد شهرهای استان گازرسانی شده‌اند.

همچنین تعداد ۱۶۴۷ روستا گاز رسانی شده است که شامل ۵۷/۳ درصد از روستاهای بالای ۲۰ خانوار استان می باشد.

۱-۶- مصرف انواع فرآورده های نفتی

سال و شهرستان	جمع ^(۱) (متر مکعب)	گاز مایع (تن)	سوخته های هواپیما (متر مکعب)	بنزین (متر مکعب)	نفت سفید (متر مکعب)	نفت گاز (متر مکعب)	نفت کوره (متر مکعب)	روغن های موتور و صنعتی (متر مکعب)	فیر (تن)	سایر فرآورده ها ^(۲)
۱۳۸۰.....	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
۱۳۸۵.....	۴۷۰۶۴۶۷	۱۲۱۲۳۸	...	۱۷۸۰۱۱۹	۵۳۱۰۸۴	۱۷۳۸۱۸۰	۶۵۷۰۸۴	۰	...	...
۱۳۹۰.....	۴۵۵۴۱۲۵	۹۴۰۷۵	...	۱۴۸۸۵۸۱	۴۷۲۰۵۶	۱۹۶۱۴۹۴	۶۳۱۹۹۴	۰	...	...
۱۳۹۲.....	۵۱۸۷۲۶۷	۷۶۸۹۶	...	۱۶۳۰۱۲۶	۳۹۹۳۴۰	۲۰۷۱۵۴۲	۱۰۸۶۲۵۹	۰	...	...
۱۳۹۳.....	۵۳۴۳۸۲۲	۸۳۸۱۴	۱۹۶۷۸۹	۱۷۵۸۱۷۲	۳۴۴۷۲۳	۲۱۴۳۴۶۵	۹۰۰۶۷۳	۰	...	...
۱۳۹۴.....	۴۷۲۸۳۱۲	۸۲۲۷۵	۱۹۹۰۴۰	۱۷۷۲۶۶۷	۳۰۸۶۴۵	۱۹۰۷۳۴۸	۵۴۰۶۱۲	۰	۸۲۱	...
۱۳۹۵.....	۴۷۴۹۴۶۸	۸۵۷۰۴	۲۱۶۴۳۵	۱۸۴۵۹۴۱	۳۱۵۹۷۱	۱۹۸۸۱۰۰	۳۸۳۰۲۱	۰	۱۵۱۵۶	...
۱۳۹۶.....	۵۸۰۹۵۶۹	۸۷۲۳۶	۹۸۶۹۱۵	۱۹۶۳۶۶۹	۲۶۳۷۳۵	۲۱۴۴۱۳۱	۴۵۱۱۱۹	+	۴۵۶۷	...
تربت حیدریه.....	۶۵۶۱۶۴	۲۳۲۲۰	۰	۲۳۹۴۳۱	۵۳۱۹۵	۳۵۹۹۲۲	۳۶۱۶	۰	۳۶۹۰	...
سبزوار.....	۱۱۹۲۸۱۶	۱۲۸۳۴	۷۶۶۱۳۸	۱۵۸۴۴۶	۴۴۶۳۱	۲۲۲۱۰۵	۱۴۹۶	۰	۰	...
مشهد.....	۳۹۶۰۵۸۹	۵۱۱۹۲	۲۲۰۷۷۷	۱۵۶۵۷۹۲	۱۶۵۹۰۹	۱۵۶۲۱۰۴	۴۴۶۰۰۷	۰	۸۷۷	...

۱- جمع، ارقام تمامی ستون ها به استثنای ستون های مربوط به "گاز مایع" و "فیر" و "سایر فرآورده ها" می باشد.

۲- شامل سوخته های هوایی و ... به لیتر می باشد.

مأخذ- شرکت ملی پخش فرآورده های نفتی ایران مناطق مشهد، تربت حیدریه و سبزوار

۲-۶- تعداد مخازن و جایگاه های فروش مواد سوختی

جایگاه سوخت گیری گاز فشرده طبیعی (CNG)	تعداد شعب فروش نفت	تعداد پمپ				تعداد جایگاه			مخازن مواد سوختی		سال و شهرستان
		نفت سفید	نفت گاز	بنزین	بنزین سوپر	خصوصی	دولتی	جمع	ظرفیت (متر مکعب)	تعداد	
...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	۱۳۸۰.....
...	...	...	...	...	...	۱۱۴	۱۰	۱۲۴	...	...	۱۳۸۵.....
...	...	...	...	...	...	۲۸۶	۱۵	۳۰۱	...	...	۱۳۹۰.....
...	...	...	...	...	...	۲۴۹	۷۶	۳۲۵	...	...	۱۳۹۲.....
۱۷۸	۱۰۵۳	۰	۵۰۱	۱۰۸۹	۱۴۱	۲۳۴	۷۹	۳۱۳	۸۳۶۶۰۰	۱۱۷	۱۳۹۳.....
۱۸۱	۱۱۸۰	۰	۴۹۶	۱۱۱۹	۱۱۱	۲۱۴	۷۶	۲۹۰	۷۸۱۴۶۱	۹۵	۱۳۹۴.....
۱۸۶	۱۱۰۴	۰	۵۱۸	۱۱۶۰	۱۲۰	۲۶۱	۹۸	۳۵۹	۸۲۱۷۳۲	۸۸	۱۳۹۵ ^(۱)
۱۸۸	۶۸۹	۰	۵۳۱	۱۱۶۹	۱۳۲	۳۳۳	۳	۳۳۶	۸۱۵۹۵۲	۹۴	۱۳۹۶.....
۳۱	۱۶۵	۰	۲۰۸	۴۰۳	۴۳	۶۱	۰	۶۱	۲۳۱۰۰۰	۱۷	تربت حیدریه.....
۲۳	۵۸	۰	۸۴	۱۳۴	۱۱	۴۸	۰	۴۸	۹۷۰۰۰	۱۵	سبزوار.....
۱۳۴	۴۶۶	۰	۲۳۹	۶۳۲	۷۸	۲۲۴	۳	۲۲۷	۴۸۷۹۵۲	۶۲	مشهد.....

۱- اطلاعات سال ۱۳۹۵ مورد بازنگری قرار گرفته است.

مأخذ- شرکت ملی پخش فرآورده های نفتی مناطق مشهد، تربت حیدریه و سبزوار

۳-۶- تعداد شهرها و روستاهای گازرسانی شده، تعداد انواع انشعاب، تعداد مصرف کننده و مقدار مصرف گاز طبیعی

سال و شهرستان	تعداد شهرهای گازرسانی شده	تعداد روستاهای گازرسانی شده	تعداد انشعاب ^(۱)		
			جمع	خانگی، تجاری	صنعتی
۱۳۸۰.....	...	...	...	...	...
۱۳۸۵.....	۳۴	۳۱۸	۴۶۸۱۳۵	۴۶۵۸۸۱	۲۲۵۴
۱۳۹۰.....	۶۶	۸۲۰	۶۷۰۰۳۵	۶۶۷۲۶۲	۲۷۷۳
۱۳۹۲.....	۶۹	۱۱۰۱	۷۵۹۰۱۱	۷۵۱۸۶۹	۷۱۴۲
۱۳۹۳.....	۷۱	۱۲۲۲	۷۸۷۲۷۷	۷۷۶۳۹۹	۱۰۸۷۸
۱۳۹۴.....	۷۱	۱۲۷۶	۸۰۹۶۹۱	۷۹۸۰۴۳	۱۱۶۴۸
۱۳۹۵.....	۷۱	۱۴۴۲	۸۴۸۹۰۶	۸۳۷۱۸۴	۱۱۷۲۲
۱۳۹۶.....	۷۲	۱۶۴۷	۸۹۹۲۴۵	۸۸۶۲۸۴	۱۲۹۶۱
باخرز.....	۱	۳۶	۸۰۷۷	۸۰۳۰	۴۷
بجستان.....	۲	۱۴	۵۹۸۲	۵۹۲۱	۶۱
بردسکن.....	۳	۳۸	۱۶۲۷۲	۱۶۱۹۴	۷۸
بینالود.....	۲	۲۷	۱۱۵۱۱	۱۱۲۲۰	۲۹۱
تایباد.....	۳	۲۰	۱۵۶۱۸	۱۵۵۱۸	۱۰۰
تربت جام.....	۵	۷۹	۳۱۹۵۸	۳۱۸۲۵	۱۳۳
تربت حیدریه.....	۴	۹۵	۴۶۴۲۴	۴۵۹۸۱	۴۴۳
جغتای.....	۱	۲۶	۴۸۳۲	۴۷۹۲	۴۰
جوین.....	۱	۲۴	۸۲۸۵	۸۲۲۹	۵۶
چناران.....	۳	۱۰۹	۲۳۲۳۰	۲۲۷۰۱	۵۲۹
خلیل آباد.....	۲	۱۵	۶۷۷۸	۶۶۵۷	۱۲۱
خواف.....	۵	۳۴	۱۹۷۵۱	۱۹۶۵۸	۹۳

۳-۶- تعداد شهرها و روستاهای گازرسانی شده، تعداد انواع انشعاب، تعداد مصرف کننده و مقدار مصرف گاز طبیعی (دنباله)

سال و شهرستان	تعداد شهرهای گازرسانی شده	تعداد روستاهای گازرسانی شده	تعداد انشعاب ^(۱)		
			جمع	خانگی، تجاری	صنعتی
خوشاب.....	۱	۲۰	۵۷۲۰	۵۷۰۸	۱۲
داورزن.....	۱	۲۷	۳۱۲۹	۳۱۱۴	۱۵
درگز.....	۴	۶۲	۱۲۲۴۲	۱۲۱۴۲	۱۰۰
رشتخوار.....	۲	۴۲	۱۴۴۶۱	۱۴۴۰۹	۵۲
زاوه.....	۱	۵۸	۲۱۶۹۵	۲۱۶۳۰	۶۵
سبزوار.....	۳	۴۸	۵۴۸۸۷	۵۴۰۹۸	۷۸۹
سرخس.....	۲	۳۱	۱۵۰۹۹	۱۴۹۷۴	۱۲۵
فریمان.....	۴	۴۰	۱۵۳۵۳	۱۵۰۸۲	۲۷۱
فیروزه.....	۲	۵۷	۲۲۷۰۵	۲۲۵۷۰	۱۳۵
قوچان.....	۱	۸۸	۲۷۶۱۸	۲۷۳۷۵	۲۴۳
کاشمر.....	۲	۳۱	۳۱۴۰۳	۳۰۹۶۱	۴۴۲
کلات.....	۲	۹	۳۶۸۳	۳۶۴۹	۳۴
گناباد.....	۳	۳۰	۲۴۷۱۲	۲۴۴۹۶	۲۱۶
مشهد.....	۳	۲۸۷	۳۶۲۱۴۴	۳۵۵۴۵۵	۶۶۸۹
مه ولات.....	۲	۲۶	۱۳۶۱۸	۱۳۵۶۳	۵۵
نیشابور.....	۷	۲۷۴	۷۱۲۱۹	۷۰۳۳۲	۸۸۷
انشعابات صنعتی استان...	×	×	۸۳۹	×	۸۳۹

۳-۶- تعداد شهرها و روستاهای گازرسانی شده، تعداد انواع انشعاب، تعداد مصرف کننده و مقدار مصرف گاز طبیعی (دنباله)

مصرف گاز طبیعی (هزار متر مکعب) ^(۲)	تعداد مصرف کننده				سال و شهرستان
	صنعتی	تجاری	خانگی	جمع	
...	...	...	...	...	۱۳۸۰.....
۷۶۲۹۵۹۷	۱۵۷۹	۳۸۷۲۴	۹۰۹۵۸۲	۹۴۹۸۸۵	۱۳۸۵.....
۱۰۳۱۹۵۸۸	۵۳۵۵	۸۳۲۱۸	۱۳۸۴۳۷۸	۱۴۷۲۹۵۱	۱۳۹۰.....
۱۰۱۳۵۱۶۰	۷۱۴۲	۷۵۴۷۷	۱۶۴۳۸۳۶	۱۷۲۶۴۵۵	۱۳۹۲.....
۱۰۹۲۶۶۳۷	۱۱۲۱۸	۱۱۰۸۶۶	۱۷۵۹۵۳۰	۱۸۸۱۶۱۶	۱۳۹۳.....
۱۰۹۱۱۵۷۴	۱۱۶۵۴	۱۱۷۷۴۸	۱۸۳۱۳۰۸	۱۹۶۰۷۱۰	۱۳۹۴.....
۱۱۵۲۶۰۰۰	۱۱۷۲۲	۱۳۲۴۴۹	۱۹۰۵۹۴۷	۲۰۵۰۱۱۸	۱۳۹۵.....
۱۱۳۶۰۶۶۸	۱۲۱۲۲	۱۳۳۹۶۱	۲۰۱۱۳۹۶	۲۱۵۷۴۷۹	۱۳۹۶.....
۳۰۵۷۰	۴۷	۷۷۰	۱۵۲۱۵	۱۶۰۳۲	باخرز.....
۲۰۴۴۹	۶۱	۷۵۹	۹۲۷۸	۱۰۰۹۸	بجستان.....
۵۱۷۷۸	۷۸	۱۶۳۲	۲۳۶۴۶	۲۵۳۵۶	بردسکن.....
۱۰۲۶۸۸	۲۹۱	۲۳۵۰	۳۶۹۵۷	۳۹۵۹۸	بینالود.....
۷۸۶۳۶	۱۰۰	۱۸۰۱	۲۸۶۳۲	۳۰۵۳۳	تایباد.....
۱۹۰۶۲۷	۱۳۳	۴۴۵۵	۵۴۹۲۵	۵۹۵۱۳	تربت جام.....
۲۶۵۷۲۷	۴۴۳	۶۸۵۹	۶۹۳۲۴	۷۶۶۲۶	تربت حیدریه.....
۱۰۷۱۲۷	۴۰	۱۰۳۶	۹۲۴۹	۱۰۳۲۵	جغتای.....
۱۰۹۷۵۵	۵۶	۱۲۸۲	۱۳۲۰۶	۱۴۵۴۴	جوین.....
۲۰۸۱۳۴	۵۲۹	۲۹۱۸	۶۰۲۱۲	۶۳۶۵۹	چناران.....
۲۹۸۵۹	۱۲۱	۱۰۴۹	۱۵۶۸۰	۱۶۸۵۰	خلیل آباد.....
۱۳۰۳۳۷	۹۳	۱۷۸۶	۳۱۷۱۵	۳۳۵۹۴	خواف.....

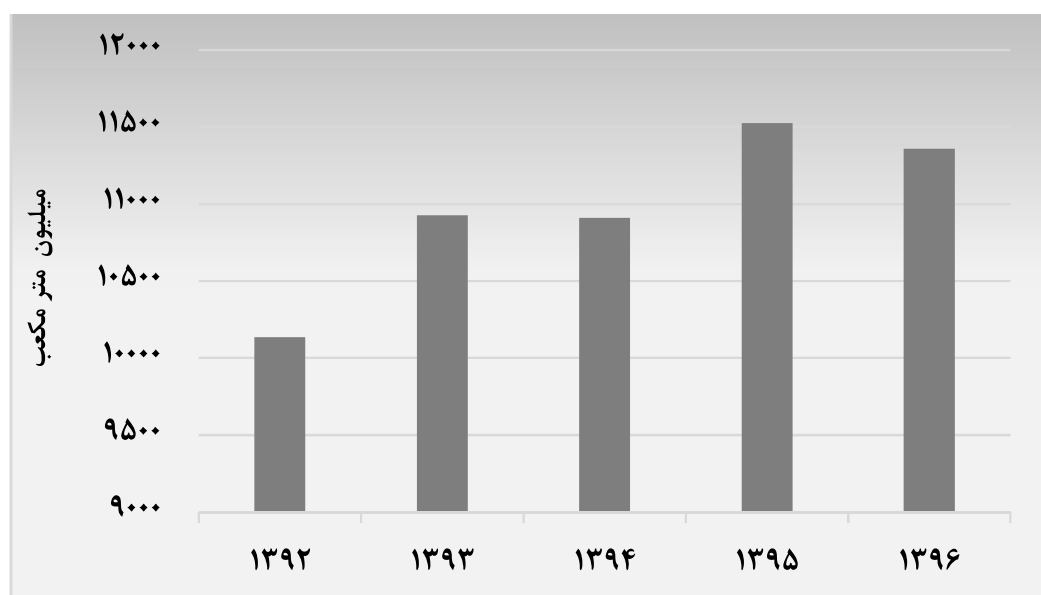
۳-۶- تعداد شهرها و روستاهای گازرسانی شده، تعداد انواع انشعاب، تعداد مصرف کننده و مقدار مصرف گاز طبیعی (دنباله)

مصرف گاز طبیعی (هزار متر مکعب) ^(۳)	تعداد مصرف کننده				سال و شهرستان
	صنعتی	تجاری	خانگی	جمع	
۱۴۱۶۹	۱۲	۳۲۲	۶۶۷۰	۷۰۰۴	خوشاب.....
۱۲۰۸۱	۱۵	۴۶۰	۶۵۸۰	۷۰۵۵	داورزن.....
۵۳۷۰۶	۱۰۰	۱۶۳۳	۱۹۶۰۲	۲۱۳۳۵	درگز.....
۴۱۰۸۵	۵۲	۸۲۵	۱۶۹۴۴	۱۷۸۲۱	رشتخوار.....
۱۵۳۰۹۳	۶۵	۷۳۶	۱۶۷۹۷	۱۷۵۹۸	زاوه.....
۳۳۰۴۶۰	۷۸۹	۸۳۴۹	۱۰۰۴۸۰	۱۰۹۶۱۸	سبزوار.....
۵۲۶۰۲	۱۲۵	۱۳۰۴	۲۲۸۲۴	۲۴۲۵۳	سرخس.....
۱۶۵۹۷۷	۲۷۱	۲۱۲۸	۲۲۶۵۱	۲۵۰۵۰	فریمان.....
۷۸۸۶۸	۱۳۵	۵۹۴	۱۰۹۷۵	۱۱۷۰۴	فیروزه.....
۱۸۷۴۳۹	۲۴۳	۳۹۱۰	۵۰۸۶۳	۵۵۰۱۶	قوچان.....
۱۶۵۲۸۶	۴۴۲	۳۳۸۳	۵۲۷۴۷	۵۶۵۷۲	کاشمر.....
۱۴۶۳۶	۳۴	۵۶۵	۸۱۲۳	۸۷۲۲	کلات.....
۸۸۳۱۳	۲۱۶	۲۶۵۲	۳۱۷۵۳	۳۴۶۲۱	گناباد.....
۶۷۳۵۲۵۴	۶۶۸۹	۶۸۴۶۶	۱۱۲۰۶۰۹	۱۱۹۵۷۶۴	مشهد.....
۳۴۸۹۸	۵۵	۱۰۳۹	۱۶۹۳۵	۱۸۰۲۹	مه ولات.....
۱۹۰۷۱۱۷	۸۸۷	۱۰۸۹۸	۱۳۸۸۰۴	۱۵۰۵۸۹	نیشابور.....
×	×	×	×	×	انشعابات صنعتی استان.....

۱- آمار سالهای ۹۵-۱۳۸۰ بدون انشعابات صنعتی استان می باشد.

۲- آمار سال ۱۳۹۵ مورد بازنگری قرار گرفته است.

مأخذ- شرکت گاز استان

۱-۶- میزان مصرف گاز طبیعی در استان

منبع: جدول ۳-۶